ANTHONII MEDICINE CHEMICÆ &c. 1610

332

A XL
17/a

STC 668

15.A.33 28804

J. F. Payne

Payne 12/7/11

MEDICINAE CHYMICÆ, ET VERI POTA-bilis Auri aſſertio, ex lucubrationibūs FRA. ANTHONII *Londinenſis, in Medicina* Doctoris.

Ille curru ſublimis eat;
Me mea quies animi ſecura
Conſcia recti, reddat beatum.

CANTABRIGIÆ,

Ex officina CANTRELLI LEGGE, celeber-rimæ Academiæ Typographi.

1610.

IACOBO D. G. MAG-NÆ BRITANNIÆ, FRANCIAE, *& Hyberniæ Regi, pio, prudenti, & ſemper Auguſto.*

HOminum ſtudia in temporum revolutionibus miras ſubiere mutationes. Medicina ipſa aliquandò ſinceriùs, quandoq; remiſſius fuit tractata, vt annales ferunt. Tempore ſuo Hippocrates Artem hanc negligentiâ mutilam reperit: quam ille in ordinem redegit, reſtauravitq;: reſtitutã, rurſus inquinarunt poſteriores. Ita ſenſim ſine ſenſu priſtinæ Philoſophiæ ſplendor omnis evanuit. Singulis tamen ſemper in ætatibus ſinguli ſunt reperti, quos in abdita Naturæ intromiſit Deus pulſantes acriter: videlicet, veri diligentiſſimâ inquiſitione, perſeverãtiâ in incæpto, & oratione piâ. Hæc ſunt illa media quibus nituntur Philoſophi, & multi his medijs aſſueti, ab exiguis

principijs ad ſumma pervenerunt. Idem & nobis cenſeo faciendum qui humanæ ſaluti invigilamus, vt intueamur Naturam in intimis ſuis viſceribus. Tum demum apparebit, quàm mirificè creatæ res maieſtatem Creatoris nobis explicent. Liceat iam mihi (Sereniſſime Rex) in Medicinis exercitato, pro tenuitate meâ, illa de Medicina coram Celſitudine veſtra palam effari, quæ ex proprijs lucubrationibus petita, in publicum patriæ meæ emolumentum permagni intereſſe confido. Sis mihi etiam propitius (ô Rex) vt ſub tuæ Maieſtatis tutela ac patrocinio, pauca hæc exire, atque in vulgus emanare liceat. Hæc in receſſu maiora fortaſſe apparebunt, quàm primâ fronte promittunt. Sed qualia aut quanta ſint, quoties cupieris in viva practica demonſtrare paratus ſum. Veram ideò illam, atque antiquiſſimam Hermeticam Medicinam diu ſepultam tenebris, iamque emergentem, pro Regio tuo munere ac multiplici doctrina ſubleves: vt omnibus patris patriæ muneribus perfunctus, vitam longam fœlicemq; ducas, & perennem gloriam pro benemeritis erga bonas artes poſteris relinquas.

Ne iaceat ſine patrocinio virtus.

PRÆFATIO.

POſt multos & ineffabiles labores, vigilias, ſumptus, præparationum fideli exercitatione continuâ, quæſita ego omnia ad optatum tandem perduxi finem auſpicante Deo. Interea, nihil ſiniſtri præſagiente animo, debitam mercedem expectans, fruſtraneos deploro labores. Ego triticum ſeminavi: Inimicus homo Lolia in terram noſtram inſperſit. Ita rei bene geſtæ comitem eſſe triſtitiam cerno. Hanc igitur Apologeticam querelam in lucem emiſi, iuſtam (vt ſpero) & honeſtam. Primum, vt me vindicem ab impoſturæ crimine. Dein, vt induſtria, perfectio, veritas, atque experientia noſtra certa manifeſtentur omnibus. Non ſum equidem neſcius, reperiri paucos inter eruditos, qui hanc Philoſophiæ partem non irrideant. Cæterum experientia practica, veritatem Theoriæ corroborat in omni diſciplina. Itaque cohortor omnes, ne pulcherrimam rerum experientiam temerè reijciant. Non vos vnquam pœnitebit (ô viri ſanguine & virtutibus generoſiſſimi) iſta perlegere, & vera eſſe ſcire. Sub breviuſculo ſermone totum hoc negotium comprehenſum eſſe voluimus, ne tædio vobis eſſet prolixa oratio. Non expecto vt liber evadam à cenſoribus maledicis ac invidis. Sed nil eos moror. Gratum erit omnibus (nil metuo) Naturæ ac Artis amicâ providentiâ, duros mortalium languores benignè poſſe refocillari.

Vireſcit vulnere virtus.

Cap. 1. *Potabile Aurum, an ſit.* Pag. 1.

Cap. 2. *Potentiſsima Medicinæ vis latet in Metallis.* 25

Cap. 3. *Inter Metalla Aurum ſummũ obtinet in aſtruenda vera Medicina.* 27

Cap. 4. *Myſterium Auri ſolvendi, & per Alembicum elevandi.* 31

Cap. 5. *Petit Author publicum examen fieri veritatis huius Myſterij per oculatos teſtes, aut ſilentiũ imponit oblatrantibus ſempiternum.* 40

Cap. 6. *Quòd Aurũ potabile vniuerſalis Medicina dici mereatur.* 46

Cap. 7. *De multiplici vſu ac viribus noſtri potabilis Auri.* 48

CAP. I.

Potabile Aurum, an ſit.

AVrum, ſolidiſſimum illud corpus ac primum Metallum, ignis furioſam flammam non pertimeſcens, aeris corruptioni reſiſtens, ætugini terræ, & aquæ putrefactioni: an humano labore ac artis miniſterio ita ſubigi poſſit, vt tutò intra humanum corpus ſumatur: præterea, vt etiam in Medicinam ſalubrem euadat, & ſummarũ virium (vt pollicentur Chymici) iudicium iampridem eſt valdè anceps apud eruditos. Confligunt de hoc milites, & vbi ſteterit victoria in ancipiti eſſe credunt plurimi. Non aſſentiuntur Platonici, non Peripateticæ ſcholæ.

Picus Mirandula nobilis ille Comes, & Philoſophiæ ſacris initiatus, nec non rationum argutijs plurimum pollens, Peripateticis aſtipulari videtur. Ille adverſus Auri æſtimatio-

nem, nonnulla produxit in medium, qualia ſunt hæc.

1 Quòd à Medicis antiquioribus, multa magis laudata ſint quam Aurum, quæ humani corporis temperamento prodeſſe dicunt magis, & laudata magis ad vitam refocillandam.

2 Quòd plures à Plinio vituperationes Auri, quàm laudationes eſſe perſcriptas animadvertit.

3 Quòd ſapores & odores omnium Metallorum ſint quodammodo fœtidi, ex ſententiâ Magni Alberti generatim data.

4 Quòd Aurum ſordet, & tingit manus, & contrectantes inquinat, propter Sulphur quod ei admiſcetur.

5 Quòd Dioſcorides nullius ex Auro Medicinæ protulerit experimenta.

6 Quòd ingrato ſint ſapore Metalla omnia, & odore ſulphureo, & ideò quòd non poſſint quoquo modo non obeſſe ijs, qui ægri decumbunt: tantum abeſt vt abeuntem animam ſuo delinimento retineant.

7 Quòd nulla Metalla nutriant, cum nequeant concoqui, ſic vt in carnem vertantur & ſanguinem; Inepta igitur penitus ad medicandum.

Hæc præcipua ſint eorum quæ à *Mirandula* producuntur in redargutionem Medicæ æſtimationis

mationis Auri. *Plinius* autem ac *Dioſcorides* de quibus mentio fit, in Chymicorum officinis nunquam verſati, commune iudicium ſecuti ſunt: & de Auro crudo ſententiam tulerunt, veluti & Magnus ille Albertus, ſapores atque odores omnium Metallorum meritò vituperans. Sulphur enim extraneum (quod verum eſt) in generatione Metallorum ſuperveniens, Metallicis corporibus profundius immiſcetur, & tenacius ijſdem adhæret: nec eſt Aurum, licet perfectiſſimum ſit Metallum, immune aut liberum ab omni maculâ. Medica autem omnis vis, non in Auro illo crudo licet obrizo cernitur, vbi craſſa ſua materia deſultat, & fæculentia in profundo adhæret: ſed vbi corporea ſua moles debita præparatione ſubacta fuerit, Metallica etiam forma omninò deſtructa, non tantum ſuperficie tenus ne recrudeſcat materia, ſed verè Philoſophicè, vt ſpirituale corpus evadat, & irreducibile, aut fruſtra ſudas. In Baſilica Chymica nuper edita ſic ſcriptum reperies: Fatentur vulgares Medici Aurum Cor confortare, quod non de communi Auro mortuo aſpectu ſaltem Cor exhilarante, ſed de Philoſophico, Viuo, Regenerato, pluſquam perfecto, & in omni liquore ſolubili audiendum.

Adde inſuper quod *Mirandula* ipſemet confitetur, ſe illa perſtrinxiſſe non decernendo, ſed diſputando: quando Potabili Auro vtuntur quidam ad omnes tollendas ægritudines, atque ad vitam quantum per vires naturæ licet prorogandam. Egi (inquit) cauſam eorum qui Aurum potabile vellent diſpendere: quod quidem ego colligere maluerim, & optarem egregiè poſſe ad noſtri corporis aliorumq; ſalubritatem. Præcipuè cum conſtet Antonium Chyrurgum noſtrum ſuperioribus annis matronam ex foro Cornelij Pthiſi moribundam, paucis diebus ab ipſa tabe liberam ſanitati priſtinæ reſtituiſſe, ſolo potabili Auro, quod ex ipſius patrui Nicholai confecerat diſciplina.

Apparet ex his, quod licet *Mirandula* ambiguus quodammodo hæſitare videatur, ne forte Peripateticis contrarium ſentire dicatur, manifeſta tamen experientia evictus, iſtius Philoſophiæ veritatē planiſſimis verbis confirmauit: veruntamen ſub hac cautela, quod inter mille mortalium myriadas pauci ſint reperti, qui potionis aureæ conficiendæ ſcij gnariq; fuerint.

Deſcendamus ad alios etiam, qui ſingulis in ætatibus maximè claruerunt, Philoſophos æquè ac Medicos. Omnis enim Philoſophica diſciplina vſq; dum per ſuum effectū dignoſcatur,

Phi-

Philoſophantium teſtimonio vera eſſe comprobatur.

Raymundus Lullius ſummus ille Philoſophus, pius, & Chriſtianæ religionis ſtrenuus propugnator, in intima illa Naturæ ſecreta ita penitus introiuit, vt nihil intentatum reliquerit, vſq; dum ad ſupremum præparationis Auri gradum peruenerit. Multa eius monumenta apud nos extant, in quibus comprehenditur integrum magiſterium veræ ac Philoſophicæ ſolutionis Auri, ac totius eius regiminis, vt redigatur tandem in formam potabilem, & re vera medicinalem: idq; ſub continua quadam orationis ſerie. Interea tamen geminæ præparationis ſcopum, & *Raymundus* ipſe, & Philoſophi ſimiliter omnes ænigmaticè tantummodo inſinuarunt: occultaverunt autem pro eorum poſſe ſecretum ipſum, ne indignis patefieret. Practicam poſuerunt omnes ſub diuerſis regiminibus, multiplicibus imbibitionibus ac diſtillationibus vt expedit. Solidum enim hoc corpus licet perenni madefactum gurgite, nullam omnino ſolutionem admittit. Sed ſi terram hanc noſtram pluuia atq; imbres ſæpius ac copioſius humectent, & illam Sol ſuo calore & fervore iterum deſiccet, ſucceſſu temporis ſolutionis fructus prodibunt, & emolleſcet materia mellis

 inſtar.

inſtar. Mellea hæc ſubſtantia Catholicon eſt Remedium, & poteſt bibi, & ſumi, in vino, brodio, aqua ſtillatitia, aut liquore quocunq; : vt plenarie in libro ſuo de Conſeruatione vitæ humanæ tractavit.

Arnaldus Villanovanus eodem tramite inſiſtens delineauit Spagyricum proceſſum Auri & Argenti ſimul. Vna eſt enim eademq; linearis via in vtroq; artificio. Quod inter Sophiſtas & vulgares Artiſtas in vſu non eſt. Eorum ſolutivum appropriatum ad Aurum, nullum habet cum Argento commertium, nec è contra.

Petrus Andræas Matthiolus celeberrimus Germaniæ Medicus, petitioni Andreæ de Blawen ſatisfaciens in Epiſtola quadam quæ extat, reſpondet in hæc verba. De facultatibus Auri potabilis, dubium non eſt quin eę ſint maximę. Auſim dicere, neminem Medicum abſolutè eſſe poſſe, imò ne mediocrem quidem, qui in hac nobiliſſima diſtillandi ſcientia non ſit exercitatus. Id cùm alibi, tùm imprimis in Chronicis Morbis eſt animadvertere, vbi tota maſſa ſanguinea in vniverſo venarum ambitu corrupta eſt, & referta multorum Morborum ſeminarijs. Hi (inquam) citra Metallica devinci vix poſſunt. Ea enim ſola, vi ignis ita attenuantur, eamq; penetrandi vim acquirunt, vt habitum totius

totius corporis facilè permeent: cum interea cæteræ plantæ eouſq; ignem non ſuſtineant. Ac qui eiuſmodi Morbos citra ſcientiam res Metallicas tractandi aggrediuntur, ij plerunq; re infecta, cum magno dedecore, & ſuo, & Artis Medicæ deſiſtunt.

Andræas de Blaven Med. Petro Andreæ Matthiolo. S. P. D.

Sæpius ſum admiratus, plurimos ætatis noſtræ ſummos Medicos, Naturæq; indagatores acerrimos, qui cum in materia Medica cognoſcenda & explicanda plurimum navarunt operæ & laboris, interea tamen Aureæ illius aquæ, magni imprimis, & nunquam ſatis laudati Remedii, mentionem omnino nullam faciant. Quam tamen adeò nobis commendarunt ex veteribus quidam, vt cæteris eam omnibus Medicamentis facile prætulerint. Quippe qua, vires vtut illæ langueant, reſtituantur in tantum, vt reiuueneſcere vtentes, vigoréq; inde incredibilem facultatum omnium corporis recipere videantur. Eius rei cauſam, an in difficultate eius aquæ parandæ, quod in conficiendo Chymicos labores requirat, quos pauci ſciunt, vel tanquam ſordidos abhorrent; an in auaritiam & ſumptuum parcimoniam referam, dubito. Complures certè eſſe ſcio, qui cum ipſi rem i-

ta arduam, vel ignauiâ, vel mentis hebitudine non valerent aſſequi, conatus in ea aliorum induſtriorum hominum ſummopere contemnãt & elevent. Quorum ego impudentem & inſciam temeritatem deploro, &c. & in ſequentibus hæc ſuperaddit: Vnicè deteſtandi videntur zoili iſti, qui viros bonos, cum, vt vitæ vſuiq; mortalium conſulant, plurium diligentiæ, curæ, laboris, & ſumptuum, in inquirendis hiſce Naturæ ſecretioribus Medicinis conferant, invide eos ridendi, mordendi, ac carpendi finem nullum faciunt: neq; tamen ipſi interea, meliora in lucem reſtituunt. Hæc noſtra iam res agitur. Sed meliora ſpero.

Nec vis vlla adigat prȩclaro abſiſtere cœpto.
Virtutis Regnum viret, æternumq; virebit.

Ioſephus Quercetanus.

Miræ actiones proficiſcuntur ab Auro, cum eſt ſpirituale, & mole corporis exutum.

Aurum in conſeruanda hominis vita & valitudine, & Animalia, & Plantas ſuperat, quia conſtantiores ſpiritus habet quàm plantæ aut Animantes

In Auro ſumma eſt propugnandæ vitæ noſtræ, & conſeruandȩ Medicina.

Nihil ſub Cœlo invenias magis homogeneum, magiſq; ſimile, ac tenuioris ſubſtantiæ, tempe-

temperatioris naturæ, corruptioni ſeu putrifa-ctioni minus noxium, quam pura Metallorum ſubſtantia.

Marſilius Ficinus.

Aurum ante omnia probo, tanquam omnium rerum temperatiſſimum & à corruptione tutiſſimum. Calorem naturalem cum humore mirificè temperat, humores à corruptione ſanat. Veruntamen oportet duriſſimam Auri ſubſtantiam ſubtiliorem facere, penetratuq; facillimam.

Ioannes Fernelius.

Aurum temperatiſſimum, ad naturæ robur, & effectus Melancholicos, ad exoletum Stomachum, ad Cardiacos, & præter rationem mæſtos, efficax.

Author Demogorgon.

Aurum permanens in ſubſtantia Metallica, etſi aqua vitæ quam maximè ſubtilietur, nullã penitus affinitatẽ aut conuenientiam aliquam adipiſcitur propinquam carni humanæ, niſi corrupta prius forma dura, & redacta ad ipſius materiam primam ſufficienter purificatam & digeſtam. Nam ſic acquirit hanc affinitatem & conuenientiam cum corpore humano, quam etiam cæteri cibi & Medicinæ præſeruatiuæ poſſident, quas tamen hæc longè præcellit in virtute.

Bernhardus Penotus.

Aurum abſq; omni corroſiuo præparatum, abſq; periculo omni ac nocumento humanum corpus ſanat, omnem Morbum contagioſum pellit.

Quando Aurum venit in corpus,& à noſtro Balſamo apprehenditur, tunc clarificat Balſamum ſanguinis, à fumo malevolarum ſtellarũ.

Cardanus in lib. De Subtilitatibus.

Aurum eſt res arcana perfectiſſima, temperamento æquali, ac mirabili proportione Elementalium virium compoſita: cui nullum corpus mixtum æquiparari poteſt. Vulnus cum illo factum non inflammatur.

Aurum habet vim confortandi & exhilarandi Cor. Namq; per venas Meſeraicas ad Hepar, tandem ad Cor, inde per vniverſum corpus facillimè transfertur. Deſiccat ſuperfluitatem omnem à ſubſtantia Cordis,& ſpiritus ſua claritate illuminat, confortat ſua ſoliditate, temperamento ſuo temperat ſanguinem, præſervat putredini reſiſtens, eundemq; purgans, domat Melancholiam & Maniam, vires ac ſpiritus exoleros reſarcit.

Hieronimus Rubeus lib. de Diſtillationibus.

Nihil valentius puto ad diuturnam incolumemq;

memq́; vitam ſervandam, iuſto Perfectorum Metallorum vſu, quòd ſubſtantia ſint nequaquã corruptibili, & quæ plurimum duret.

Aurum temperamento, ſi quid aliud, humano ſimile eſt: eamq́; ob cauſam calore ſuo ferè Cœleſti, vires noſtri corporis, vitalem potiſſimum, earumq́; ſedes, nempe Cor, Cerebrum, Iecur, roborat, ſanguinis ac ſpirituum ſubſtantiam puriorem illuſtrioremq́; reddit.

Rubeus præterea memorat iuvenẽ quendam: qui cũ infirma admodũ eſſet valetudine, & aſſiduis penè Morbis tentaretur, innumeris generibus remediorum expertis, Auri cuiuſdam potabilis vſu ita convaluit, vt Septuagenarius iuvenibus vix cederet. Cumq́; veneris deſideria inſurgerent, eius vſum intermittere coactus fuit.

Iacobus Weckerus Baſilienſis in Antidotario ſuo.

Aurum Cor, & vitalem facultatem mirum in modum corroborat. Inſeritur Medicamẽtis, quæ atrabiliarijs competunt Morbis. In ore contentum, anhelitus graueolentiam tollit. Cardiacæ, Melancholiæ, Cordis palpitationi, Morbo attonito, Comitiali, Elephantiaco medetur. Ad hæc, ſpiritus animales, vitaleſq́; recreat.

Si recte conficiatur Aurum potabile, mirabiles vtilitates affert. Nam tenuitate ſubſtantiæ ſolidas fibrarum partes altiùs penetrare poteſt, & per omnes expandi; ſinceritate temperamenti, calorem nativum excitare ac tueri; denſitate ac tenacitate, humidum radicale ac primigenium ſolidius ac firmius reddere, ne citò abſumatur.

Iulius Palmarius.

Iulius Palmarius Pariſienſis Medicus, ad annum ſexageſimum ſuæ ætatis totus Medicinæ Dogmaticæ incubuit, & in vſitatis Pharmacis ſpem omnem repoſuit. Tandem vero ad Metallica vel invitus confugit, in exemplum Ioannis Fernelij præceptoris ſui. Cuius laboris ac ſedulitatis nunquam me pœnitebit (inquit *Palmarius*) quicquid calumniatores obganniant malevoli.

Ille in libro ſuo quem de Elephantiaſi inſcripſit, in hæc verba epilogizat. Omnium Remediorum Elephātiacorum vires ſuperat Catharticum noſtrum Metallicum, acrem omnem ac ferinam humorum omnium malignitatem mirè obtundens, ac nihilo minus blandè adeò alvum ſoluens, vt pueris & prægnantibus tutò dari poſſit. Conſtat autem ex Hydrargyro & Auro ſic permiſtis atq; immutatis longa mace-

ratione,

ratione, vt vim Catharticã aſſequatur. Vna autẽ atq; eadem opera, & pituitam, & groſſos omnes humores expurgat, & calidam atq; ſiccam viſcerum conſtitutionem emendat. hæc ille.

Oſualdus Crollius.

Auro Natura non contemptibiles indidit vires, quas qui ſcit eruere & Arte tractare, concipiet Aurum quod mortuum & ſterile videbatur, vivum eſſe & prægnans: vnde verus Philoſophus mirabilem, & omnibus expetendam concinnabit medelam; quæ humanorum corporum Morbis incurabilibus affectorum omnia vitia tollet.

Mitto iam Paracelſum, eiuſq; teſtimonium copioſiſſima ſupellectile ditatum. Eius inviſum nomen multorum aures haud facilè ferunt. Ego igitur illum de induſtria mitto, ne fortè quis exiſtimet ab illo vno novitatis avido fundatam eſſe hanc Philoſophiam, vt Dogmatici falsò calumniantur. Imò multis retrò ſeculis claruerunt Philoſophi, quibus hæc placita gratiſſima fuere.

Caricter, vt in Euonymi theſauro.

Aurum potabile bibitum, Cordi lætitiam præſtat, eiuſq; vires auget, & Morbos repellit. Senectutem retardat, humores augens nativos. Omnes corporis partes illæſas tuetur: Lepram

curat: ſanguinem mundat. hæc in genere. Ad particulares tandem deſcendit Morbos, ſingulis à Capite ad Calcem ſua ſpecifica aſſignans, quæ tranſmutant operandi vim ab vno membro in aliud iuxta vehiculi proprietatem.

Vt Capitis dolori, cum aqua Betonicæ.

Scotomiæ & vertigini, cum decocto Buglosſi & Meliſſæ.

Lethargo, cum aqua ardenti & Lilijs.

Memoriam corruptam, cum fœniculi decocto & Acororum potatum reſtaurat.

Melancholiam ſubmovet, omnemq; amentiam cum aqua boraginis.

Facit ad Morbum attonitum, cum aqua ardenti.

Cum Pæoniæ albæ radicis Luna decreſcente decocto, ad Morbum Comitialẽ.

Ad membrorum mollitiem, cum aqua Saluiæ ſtillatitia, aut decocto ex ea.

Ad diſtillationes ſeu Rheumatiſmos, cum Iridis aqua.

Ad fluxum ſanguinis narium, cum aqua Scabioſæ.

Valet & Tuſſi, cum aqua Capillorum veneris.

In ſputo ſanguinis, cum Plantaginis aqua.

In Phthiſi, cum aqua Mellis, & Lacte.

In dolore & abſceſſibus Pulmonis, cum aqua Cancrorum fluvialium.

In tremoribus Cordis, cum aqua Meliſſæ, & Bugloſſi.

In dolore ventriculi, cum aqua Menthæ, vel ipſius decocto.

In Calida diſpoſitione, cum Roſacea, aut Myrtillorum aqua.

In Dyſenteria, aut ventris tormine fluoreque, cum aqua Plantaginis.

In Coli dolore, cum Ardenti aqua.

In Vermium paſſionibus, cum zedoariæ decocto, aut Abſinthij.

In Hepatis tumoribus, aut obſtructione, aut aqua intercutem, cum aqua Scariolæ & Hepaticæ in cauſa calida: in cauſa frigida, cum Spicæ Nardi decocto, aut Cinamomi.

In Ictero Morbo, cum aqua Caprifolij, vulgò Periclimenos nuncupati, aut ſero Caprino.

In Lienis paſſionibus, cum aqua Fraxini, aut Tamaricis.

In Renum paſſionibus, oppilatione, & lapide, cum Tribulorum marinorum, aut Raphani, Alkakengi, aut Pimpinellæ, aut pulvere Philanthropos ſeu Aparinæ.

In

In Stranguria, & Renum vlceribus, cum Caprillo lacte.

In Menſium ſuppreſſione, cum aqua Sabinæ aut Matricariæ.

Auxilium ſterilitati præſtat, cum aqua Neperæ & Lavandulæ.

Arthriticis, Morbo articulari, Podagricis, Iſchiadicis, Chyragricis, & extenuatis, cum aqua ardenti, aut Paralyſis, aut Lavendulæ.

Peſtilenti febri, cum Acetoſæ, aut Bugloſſi & Scabioſę.

A veneno pręſervat, & veneno affectos, morſoſq; à Cane rabido curat, cum aqua Tormentillę, Dictamni albi, & Biſtortę, aut aqua radicis Pęonię.

Febres quotidianas, tertianas, quartanas, in acceſſione ſeu Periodi principio exhibitum, cum aqua Scolopendrij.

Vagas & erraticas, Cauſumq; cum ſerapio violato delet.

Vtq; vnico dicatur verbo, aſſerunt Aurum potabile cum aqua ardenti nobilē inducere effectum in humano corpore, omneſq; ferè pellere morbos. De ipſo antem in magnis Morbis ſcrupulum exhibendum cenſent: in mitioribus, ſcrupuli dimidium: in paruis, ad duorum grano-

granorum hordei pondus, deculpa decocti ipſi miſcendo.

Vt autem Potabile noſtrum Aurum iuxta præſcriptas haſce regulas proportione ac pondere iuſto debitè adminiſtrari poſſit, æquum erit vt hoc Aurum quodammodo induretur, & aptum reddatur ſolutioni in quocunq; liquore. Quod & nos paratum habemus, ne quid deſit, quod ad tanti Myſterij complementum, maximè in capitalioribus Morbis ſpectare videatur.

Martinus Rulandus.

Mar. Rulandus in ſuis curationum Centurijs mentionem facit ſæpius de Spiritu vitæ Aureæ (quem nominat) Cuius vires & effectus varios quos in Morbis perſanandis præſtitiſſet, annexo Catalogo commemorat. Cuiuſmodi ſequuntur.

Alvum conſtipatam ſolvit.

Aperit & purgat Membrorum, venarum, meatuumq; omnium orificia obſtructa.

Bilem vtramq;, Pituitam, & aquoſitates expurgat.

Calorem nativum confortat.

Calculos veſicæ & Renum frangit & educit.

Capitis Morbos Phlegmaticos,

Colicam frigidam & flatuoſam ſanat.

Cordi prodeſt, & corroborat omnia principalia membra.

Hydropem omnem, Aſcitem, Anaſarcam, tympanitem repellit.

Inappetentiæ medetur.

Ingenium acuit.

Iuventutem conſeruat.

Linguæ Paralyſim ſanat.

Lienem, eiuſq; affectus corrigit.

Morbos Chronicos & contumaces,

Morſus Canis rabidi ſanat.

Menſes retentos citat.

Mulieres fœcundas reddit.

Peſtem ſanat.

Stomachi ardorem,

Spaſmum,

Stranguriam aufert.

Tormina ventris,

Triſtitiam pellit.

Tuſſim diuturnam, veterem, & recentem removet.

Veneno reſiſtit.

Ventriculi flatus, ardorem, & alia mala de-(pellit.)

Vomitum compeſcit & ſedat.

Iſtæ, & iſtiuſmodi plures recenſentur facultates ſecretæ in Aureo ſuo ſpiritu, quem confecerat *Martinus Rulandus* Medicus.

Tædium

Tædium foret & ſupervacaneum Philoſophantium teſtimonia vlterius proſequi. Noſtra hæc oratio longius æquo (quod vereor) expatiatur. His ſuperſedendum cenſeo, brevitati ſtudens.

E contra *Eraſtus* Medicus alioquin celeberrimus, quæ de Auro Potabili traduntur, fabulas eſſe, & Impoſtorum nugas clamitat. Sed non ferat quis iudicium temerè de ignotis. Ille non Aurum ſolummodò & Argentum, cæteraque Metalla, ſed Gemmas etiam, Margaritas, Corallium, omnia deniq; ſubterranea ac foſſilia, eò quòd vitam non participant (vt ille vult) e Medicorum familia exterminat. Nullam enim Eraſtus aliam agnoſcit in rebus creatis vitam, quàm quæ manifeſtè vegetans eſt aut ſpirans, vt etiam Peripateticis placet. Sed nihil eſt corporale ex creatis rebus omnibus, quod non habeat in ſe latentem quendã ſpiritum Diuinum donum, alienum quid à corporea mole, quæ ad agendum penitus eſt inepta.

In ipſa Mundi fabrica, vbi primùm terræ facies & interiora eius viſcera rebus ſingulis obveſtita ſunt, Spiritus Domini perluſtravit omnia, in Cœlis, ſupra terram, in Mari, & in terræ viſceribus ad eius centrum vſque penetrans: & hoc Spiritu ſingula ſunt repleta, & erant om-

nia valdè bona. Nihil ſuperfluum invenitur, nil diminutum, nec quicquam Numinis expers. Divinitus eſt igitur infuſus rebus omnibus ſuus quidam Spiritus, qui continet in ſe occultè creatæ rei potentiam, vim, virtutem, vitam, qualem Deus poſuit in creaturis ſuis.

Mineralia autem præ alijs rebus omnibus, occultiori quodam modo viventia ſunt: vt ferri in Magnete, in Gagate palearū attractio nobis demonſtrat. Et quamuis iſta rerum Metallicarum vita craſſiori quadam cohibeatur materia, poteſt tamen arte ſecerni, & in lucem afferri, ad perpetranda miracula in humano corpore.

Eraſtus ille, longâ verborum ſerie demonſtrare contendit, in vita carentibus, qualia ſunt (inquit) ſuperius commemorata Metallica, Gemmæ, Margaritæ, Corallium, lapides, & huiuſmodi, nihil eſſe in illis vtile quod Medicamenti rationem obtineat, cum virtus Medicinalis in vitâ ſolâ conſiſtat, vegetabili ſcilicet aut animali. Quantò ſatius ac melius ſentijt *Petrus Seuerinus Dana* Philoſophus ac Medicus in Idea ſua Medicinæ Philoſophicæ, ſub his verbis.

Perfectiſſimorum corporum Balſami & deſideratæ proprietates, tàm duris corporum carceribus continentur, vt favorem & benevolen-

tiam

tiam quam humanę Naturę debent, demonſtrare non poſſint. Ita Corallorum, Perlarum, Gemmarum, Auri & Argenti, reliquorumq; Metallorum virtutes, dolent ſe fruſtra in mundanam provinciam veniſſe, & Mortalium ſceleſtam temeritatem cõtinenter accuſant, quòd tantarum prędeſtinationum immemores, ad quas Naturæ providentia deſtinabantur, in peregrinos & infames vſus, tantarum rerum Maieſtatem commutaverint. Impuritatem pellis, inſcitiam mentis tegere coguntur, & doloſa ſuperbiæ, avaritiæ, luxuriæ, perfidię, adulterij, diſcordię, & mortis miniſteria ſubire. Hoc eſt, in non naturalem vſum res transferre, iniquas vſuras exercere. Inventi ſunt qui folia Auri Electuarijs & Tabulatis miſcuerunt, qui pulveres Corallorum, Perlarum, & Gemmarum ad cõfortationes Cerebri & Cordis magna ſimplicitate exhibuerunt. Infœlix mortalitas, invtilibus quęſtionibus & diſputationibus vitam traducimus. Naturę pręcipuos theſauros, in quibus graviſſimorum morborũ Medicinę ab Altiſſimo collocatę ſunt, intactos relinquimus. Nec ipſi ſolùm relinquimus, ſed alios inquirere volentes, prohibemus, impedimus, condemnamus, irridemus, & Mille ludibrijs afficimus. Hęc ille.

Non enim ad ſeruilem ſolummodò vſum creauit Omnipotens ſuprema illa corpora. Non (inquam) ad explendam cupiditatis ſitim, non ad ornatum, non ad pompam, aut ad ſuperbiæ miniſteria. Altiora ſunt Arcana, quæ in eorum abyſſo recondita latent.

Preterea contra Eraſtum illum, liceat mihi opponere Ioſephum Quercetanum Medicum, nuperrimè reſpondentem ad fantaſmata illa Anonymi cuiuſdam Pariſienſis, ſub nomine (ſcilicet) ſexaginta Medicorum Pariſienſium, vno eodemq; Morbo laborantium. Ille fuſius hæc omnia exaravit.

Operæpretium eſt (inquit ille) oculis obijcere, quantus & quam pretioſus fuerit auxiliorum Metallicorũ vſus apud antiquos, quibuſue modis Antidotos ſuas illi exornarunt ac locupletarunt, quas præ omnibus commendatiſſimas habuerunt, vt citra tamen præparationem ea Metallica Remedia vſurparent. Nihilominus negari non poteſt, quin vires maiores ea aſſequantur, ac efficacius agant, ſi ſolertis Chymici induſtria depurata, abiectis ſupervacaneis fæcibus noxijs potius quam vtilibus, in vſum ſic ritè præparata revocentur. Et quamvis ſpecie verboq; tenus Galenicorum ſchola, Mineralia non ſine impio & ingrato faſtu à ſuâ

pra-

practicâ deteſtentur : tamen in gravioribus Morbis omni vegetabilium derelicto ſubſidio, ad Mineralia confugit, licet ea temerè, ignaviter, & proinde inutiliter vſurpet.

In Antidoto quæ Aurea Alexandrina dicta eſt, hæc Metallica recenſentur: Sulphur, Aurũ, Argentum, Saphyrus, Smaragdus, Iaſpis.

In Antidoto è Roſis quem valere dicunt adverſus Stomachi calorem, Iecoris, Lienis, Pulmonis, omnemq́; calidam totius corporis intemperiem. Cardiacis item, nec non ad omnem animi defectum ex caliditate ortum: inter cætera Metallica recipiuntur hæc: Aurum, Iaſpis, Sulphur, Cryſtallus.

Antidotus è lapide radiante, ad omnes Melancholicos affectus ac Cardiacos celebratiſſima eſt. In quam ingrediuntur Aurum; nec non lapis lazuli.

Antidotus Mireipſo vindicata, quæ Dyſentericis, ac Cæliacis ſummè eſt vtilis, lapidem hæmatitem, Sulphur vivum, Alumen ſciſſile, & vſtam Calcitidem excipit.

Antidotus quæ Triphæra dicitur, è ferro, frigiditati & humiditati ventriculi atq́; inflammationi, nec non frigidis & putridis humoribus è ventriculo, vniuerſoq; corpore expurgandis conferens: ſtomomatis ferri libram vnam

nam admittit, quæ ferè reliquorum ingredientium pondus ex aromatibus adſtringentibus ac roborantibus conſtitutum ſuperat.

Huc annectuntur Antid. Argyrophora dicta. Antid. quæ Ecloge nuncupatur, hoc eſt ſelecta. Quidam etiam ex optimis Mithridaticarum compoſitionibus habent, Sulphur, Nitrum, & aduſtum Plumbum.

Antid. è zinzibere intromittit lapidem lazuli, lapid. Armenium, Antimoniũ & Aurum: in deliquijs animi aut Cordis defectibus maximè vtilis, vt ipſi venditant.

Si illi Medici, crudis eiuſmodi Medicamentis, noxijs potius quàm vtilibus, commendantur ac laudantur, cur nos tanto artificio, tamq; ſalubri præparatione eorum virus infringentes ac innoxia prorſus, imò ſummæ efficaciæ ac vtilitatis ea reddentes, ab imperito iſto Anonymo novitatis impudentiſſimè inſimulemur?

Hæc ego ad literam tranſtuli ex reſponſione Quercetani ad Anonymum illum, qui vſq; adeò aſpernatur auxiliorum Metallicorum adminiſtrationem: nec meliora his dare poſſum. Quin & Eraſtus ipſemet hæc omnia vel inuitus confitetur ſub finem ſui tractatus: vbi agnoſcit Galenum ipſum, & poſteriores etiam in quibuſdam confectionibus miſcuiſſe Aurum ad

hila-

hilaritatem excitandam & mæſtitiam pellendam. Quid reliquum eſt igitur quod in hac cauſa defenſionis indigeat? Standum (ni fallor) iudicijs tùm antiquorum tùm recentium Medicorum, Dogmaticorum ſimul ac Chymicorum, qui vnanimi conſenſu admittunt in Medicinam Metallica auxilia.

CAP. 2.

Potentiſſima Medicinæ vis latet in Metallis.

SAtis iam dictum arbitror (quantum huic propoſito inſeruire videatur) Remedia Metallica admittenda eſſe in Medicam familiam. Proximum erit vt doceamus, iſtiuſmodi auxilia debitè pręparata, validiſſimas obtinere vires in tota Medicina, tùm ad valetudinem conſervandam, tùm ad Morbos profligandos.

Ad tuendam ſanitatem Medicinæ conſervatiuæ debent multum durabiles eſſe, & à corruptione remotæ. Siquidem Natura non dat quod in ſe non habet: nec quicquam de ſeipſo poteſt exerere, niſi idipſum etiam in ſe contineat. At vero in vſitatis Pharmacis ac vegetabi-

libus pleriſq;, citò extinguitur omnis naturæ vigor. Quædam enim vno eodemque anno enaſcuntur, matureſcunt, & putrent: floreſcunt quædam iam, mox proximâ diſparent horâ. Nimis igitur invalidæ ſunt hæ ſpecies ad prorogandam in valetudine humanam vitam.

Idem de rebus Animalibus ſentiendum eſt, licet in his interitus etiamdum tardior eſſe ſoleat, nec tàm repentè eorum conſumuntur ignes.

Mineralia autem longiſſimæ ſunt ętatis. Diu in his Natura operatur antequam perfectionē ſuam aſſequantur. Diu in Cœleſti obedientiâ ac ſpiritualitate permanent: durante quo termino, virtutes Cœleſtes de Cœlo continuò deſcendentes, penetrāt in hęc inferiora, & vim præſtantiſſimam infundunt in ipſum Metallicum radicale: vnde Metalla, omnia Elementata facilè ſuperant. Ipſorum radicale humidum adeò conſtans eſt vt corrumpi nequeat. Nihil igitur materiâ Metallicâ magis durabile eſt: & per conſequens ſanitatis conſervativum maximum.

Iam verò quod ad Morbos profligandos attinet, quibus humanum genus ſolet eſſe obnoxium, nihil valentius eſſe puto, iuſto rerum Metallicarum vſu. Permeabiles illæ ſunt ad re-

motiſſimas corporis partes, ad quas vſitatis Pharmacis non patet aditus: & pervicaciſſimos affectus ex altioribus impuritatibus excitatos temperant ac ſolunt. Siquidem Metallorum ſpiritus ſubtiles, ſtrenuè adoriuntur fortiſſimas quaſcunq; obſtructiones, omnium penè Morborum radices. Eligenda eſt igitur huiuſmodi materia præ cæteris rebus omnibus, & præparanda in Medicinam & cibum ſuaviſſimum, ad ſanitatem tuendam, & vitam abſque ægritudine ſuſtentandam, quantum per vires naturæ licet.

CAP. 3.

Inter Metalla Aurum ſummum obtinet in aſtruenda Medicina vera.

METalla ſeptem ex Aſtrologorum ſuffragijs ſeptem principalioribus membris humani corporis ſpecificè reſpondent. Singulis illis membris ſingula Metalla appropriata ſunt. Aurum nobiliſſimũ corpus, nobiliſſimo membro deſtinatur, eique inſervit, Cordi videlicet, quod domicilium eſt vitæ. Cor ſcaturigo eſt vitalis ſpiritus & ſanguinis, omnibus reliquis membris motum & vigorem impertiens. Hic

vigent nativus ille calor & humidum primigenium fomentum vitæ : & ex hoc ſolo fonte illa primò derivantur : dein in alia etiam emanant membra Cordi famulas & miniſtras. Hunc igitur calorem fove,& humorem nutri,ad refocillandam humanam vitam, & ſpiritus ac vires corroborandum. Nativus iſte calor non plus ęquo fervidus,ſed omninò temperatus eſt. Nam ſi exceſſivus eſſet, humorem citò abſumeret : ſi diminutus,extingueretur ilico ab humore. Humor ſimiliter radicalis non phlegmaticus, ſed totus homogeneus & eſſentialis eſſe debet, qui pabulum vitæ miniſtrat. Nullo autem modo eis conſuli melius poteſt, quàm ipſis Auri qualitatibus. Aurum maximè homogeneis conſtat partibus,& in ſummo gradu temperamenti exultat. Natura ſagax ita contemperavit in hoc corpore calidum frigido, & humidum ſicco,vt nihil redundet aut deficiat, quod verum temperamentum minuat. Vnde ab igne non comburitur vnquàm : quia vnum Elementum protegit aliud adverſus ignis pugnam. Tale quid digeſtibile factum , vt humanis ſpiritibus obtemperet , vitalem in Cordis centro calorem cum humore nativo fovet & adauget,eundemq́ue participant cum Corde reliqua membra iugali fœdere. Aurum igitur iure optimo principatum

cipatum obtinet. Et (vt vno dicatur verbo) quaſcunque in corpus humanum vires, operationes, functiones, reliqua omnia Metalla in ſe habent;has omnes Eſſentia Auri exequitur ſola. Quin & leproſum corpus humanum invertit totum ſicuti inteſtinum in Macello, vt ipſiſſimis verbis vtar. Hauriamus igitur ex hoc fonte ſaluberrima Medicamina, ſi perfectam ſanationem graviſſimorum languorum moliri velimus.

Obiectio.

Sed arbitrantur plurimi, Hermeticam illam antiquam ſobolem & Spagyricam prolem, penitus eſſe iam extinctam: & hoc tantum Myſterium Hermeticæ diſciplinæ Naturæq; lumen, in elapſis tantummodò ætatibus reluxiſſe putant; noſtram hanc, vmbras ſolummodò rerum comprehendere,

Pauca vigent hodiè priſci veſtigia veri: fruſtra igitur & invtiliter deſudare homines in hiſce Arcanis inquirendis.

Solutio.

Sciant autem & confiteantur omnes, quod ſemina in ſapientię theſauris abſconſa, temporibus & nationibus deſtinata fuere in omni ſeculo ex ſtatuto Dei decreto. Hæc Dei Magnalia à Deo ipſo dependent, cum vult elargitur,

 & ſub-

& ſubtrahit. Quod liberum eſt igitur Dei donum, homines hominibus eripere non debent.

Iam tandem tempeſtivum videtur deſcendere ad res proprias noſtras. Quoniam igitur hoc ſubiectum quod nobis iam præ manibus eſt, tractatus huius ſugeſſit argumentum: & quoniam hæſitare ſcio quamplurimos, vtrum Medicamentum illud noſtrum, quod Auri poculenti nomine inſigniri voluimus, ſit ex Auro obrizo præparatum (vt publice datur) aut conflatitium quid (quod illi clamitant) ex vitriolo, Salis oleo, Sale Tartari, aut ſimilibus: operæpretium duxi, & omninò neceſſarium, hunc omnibus ex animo ſcrupulum vt evellam.

Primum igitur (agendum eſt enim cum Philoſophis, & cum ijs qui in hac provincia per aliquot fortaſſe annos militarūt) totius regiminis noſtri quo vtimur in hoc Magiſterio, nos ſpecimen hic ponemus, Theoriam ſimul ac Praxim: vt ſciant artis filij & Myſteriorum naturæ indagatores, non eſſe hæc inanis oſtentationis ludibria, non impoſturæ inſignia: nec aliunde eſſe petita, quam ex ipſis Spagyricæ artis principijs certis: quæ vt cæterarum rerum Elementatarum omnium, ita & ipſius Auri ſolidiſſima docet diſrumpere membra, & Eſſentiam eius evocare, vt humanis ſpiritibus tan-

tan-

tandem obtemperet. Gratum opus languenti-bus ægrotis: ingratum fortaſſe ijs quibus diſplicent hi conatus. Tu tamem perge,

Quô ſuperum decreta vocant & ſancta vo-
luntas.
Tu quoq; præſenti qui nos hoc munere do-
nas,
Et celſum Dux prodis iter,
Qui tectos naturæ aditus, qui ſacra recludis
Atria, & amiſſæ reſtauras Artis honores,
ſurgentem ægrius herbam
Horrentes inter ſpinas, tribuloſq; feroces,
Irrora:
Informis non ſemper hyems Saturnia fun-
dat
Frigora, & algenti contriſtet Sydere terras;
Sic mihi læta ſeges plenis florebit ariſtis.

Liceat mihi cum Philoſopho ſic Carminibus perorare.

CAP. 4.

Myſterium Auri ſolvendi, & per Alembicum elevandi.

CORpus Auri ſolidum, indiget præparatione longâ, atque operatione continuâ: vt

primò

primo calcinetur, poſtea ſoluatur. Calcinatum enim corpus quod ſolidum prius erat, iam diſcontinuum evadit,& veluti impalpabile quoad tactum, magis quàm prius ſolutionis ſuſceptivum. Non calcinatum ſolutioni nimis erit contumax. Neq; tamen cum rebus corrodentibus, aut humanæ naturæ infeſtis calcinationem moliri debemus; vt vulgò fieri ſolet, per aquas (nimirum) fortes, ex vitriolo, Alumine, Nitro, & ſimilibus. Ablutiones enim licet vigeties repetantur, venenatas impreſſiones aquarum fortium auferre nequeunt. In verâ ac Philoſophica calcinatione, nullæ reſidiuæ fiunt cruditates, aut venenatæ impuritates vomitionum, reſolutionum, palpitationum Cordis procreatrices. Cavendum ſemper ne ex huiuſmodi malitiâ, aliquid in Medicando damni patiamur.

Calcinatum hoc corpus Spagyrico ritu in vaſe vitreo collocamus: cui affundimus aquam Cœlicam Raymundinam dictam: quam protinus ebullire conſpicies, & in altum aſcendere abſq; alio calore. Ceſſante ebullitione, & iuncturis peroptimè clauſis ne quid reſpiret, in temperato calore per aliquot dies ſtatuimus. Ita ſenſim aqua hæc noſtra flauo colore tingitur, ac ſi Croco perfunderetur. Quod clarum eſt evacuamus in aliam ampullam per inclinationem

tionem cautè ne turbentur fæces. Aliam affundimus aquam priori ſimilem iteratis ſemper vicibus, vſq; dum vlterius non coloretur aqua. Omnes coloratas has aquas ſimul collectas, per lentiſſimum Balnei calorem ediſtillamus. Exit aqua clara (vt prius) Materia Auri ſoluta, ſubſidet in vitri fundo Mellis inſtar, ſolubilis in quocunque liquore.

Dura illa compages iam ſoluta eſt, & Metallica Auri forma omninò deſtructa : adeò vt in nullum vlterius Metallum reduci poſſit. Interim tamen nullâ ignis violentiâ devaſtari poteſt hæc ſubſtantia, aut in favillam aduri, quod perfectionis Auri certiſſimum eſt ſignum. Iſta enim ſolutio, eſt ſub conſeruatione ſuę ſpeciei, & eſt ſolennis ac verè Philoſophica, non corroſio illa ſophiſtica & vulgaris. Prætereà ſuum humidum primigenium conſeruatur integrum, quia noſtrum hoc agens Auro ipſo contemperatum in natura eſt, non contra naturam, vt ſunt aquæ fortes, quæ non omninò ſunt de intentione Philoſophorum. Ex contrariorum enim coniunctione commixtioneq; corrumpuntur ſemper Eſſentię rerum, vincente prædominanteq; contrario. Vera autem ac Philoſophica illa ſolutio fieri ſemper conſueuit cum rebus in natura temperatis : ita non irritatur natura Auri, nec

vim vllam, aut violentam inimicitiam perſentiſcit.

Temperatum id quod requiritur in hac Philoſophia ita complexionatum quid eſt, vt hoc ipſum recipiat & incorporetur cum eo cui fuerit adiunctum, ſic vt veterem & ſuam complexionem haudquaquam patefaciat amplius, ſed virtutes illius tantum quod ei fuerit adiunctum. Et ob hanc cauſam Mercurius Philoſophorum cognominatur, & Mercurio Planetæ aſſimilatur. Recipit quācunq; impreſſionē veluti cera, & omnium horarum dicitur eſſe homo. In ſphæra Ignis, igneam vim edit: in ſphera Aeris, aeream: & ſic in reliquis. Atq; in hoc elucidatur etiam illud Raymundi, in confectione Medicinæ ſuæ ſecretiſſimæ atq; vniverſalis; vbi cum aqua ſua Cælica vno eodemq; Menſtruo, centum quadraginta trium ſpecierum ſelectiſſimarum Eſſentias evocat: Mineralium (nimirum) Animalium, ac Vegetabilium rerum. Vt ex Auro, Gemmis, Margaritis, Corallis, & Ambra: ex terra ſigillata & Bolo: ex Silicibus combuſtis: ex Oſſibus, Cornibus, Radicibus, Stirpibus, Frondibus, Seminibus, fructibus; ex humano ſanguine: ex Saccharo, Melle, Manna, ex Terebinthina: ex Gummis, & ſuccis plurimis: Iſtarum ſpecierum omnium Animas,

Tin-

Tinctuꝛas , Eſſentias evocat , & ſuas illis participat reciprocè vires , vnde & earum etiam operationes adauget.Diſrumpit ſolidiſſima Auri & Argenti membra: & teneros Roſarum flores, Gariophillorum & Anthos, conſimili attritu , & eodem planè artificio , non corrumpit,adurit, aut inficit. Expertus iſta loquor de proprio noſtro Mẽſtruo verè Raymundino,cuius adeò amicabilis & blanda eſt ſolutionis actio in rebus omnibus ac ſingulis,vt agens vniuerſalis dici mereatur. Robuſtiſſima enim quæcunq; corpora cum debiliſſimo, temperat in vno gradu.Hoc eſt illud de quo Crollius, ſic loquitur. Aqua ſapientiæ Philoſophorum vna eſt, quæ omnia Mettalla ac lapides ab impuro puncti quaternarij coagulationis vinculo Philoſophicè & naturaliter liberat : nec eſt ſub Cœlo modus alius diſſolvendi Philoſophicè corpus Solis, quàm per vniuerſale menſtruum Mercuriale Philoſophorum totius Naturæ ſecretiſſimum. In ſequentibus etiam addit. Qui Dei benignitate fontem vniuerſalis Menſtrui attingit, ille ex Philoſophorum veridico relatu poterit non ſolum omnia ac ſingula Metalla , verum etiam lapides tàm nobiles quàm ignobiles, ac Minerales etiam eiuſdem beneficio naturaliter & radicaliter in ſua tria reſoluere, qui reſolutus

& potabilis liquor regeneratus,ſeparatis ſponte in fundo fæcibus, poſtea à pie-docto Medico vſibus humanis pro ſua voluntate & arbitrio ſecundum Morbi exigentiam legitimè accommodari,& ſtupēdo ſucceſſu adminiſtrari poteſt. Atq; hæc de Menſtruali agente noſtro dicta ſint, ne calumniandi anſam captet quiſpiam ex ſolutione noſtrâ. Nos corroſiua quæcunque è noſtro Magiſterio exterminamus, & quæ contra Aurum complexionata ſunt omnia.

Sed vt meum propoſitum non deſtruatur, vlterius progrediendum cenſeo. Namq; hic primus eſt tantummodò operationis gradus: verus tamen ac Philoſophicus,tutus in Medicando ac ſalutaris. Nos in via tantummodo perfectionis potionis aureæ etiamdum inſiſtimus.

Diducas(alios adhuc) riuos fœcundo è fonte beatos.

Qantas autem in curandis Morbis ſuſtineat Aurum vires ſub iſta mellis forma exiſtens, ab eventu clarum eſt, & aliorum iudicijs hoc relinquo. Nos enim per annum integrum & amplius eodem vſi ſumus optimo cum ſucceſſu,in graviſſimis Morbis, & hominum opinione deſperatis, antequam tranſire fecimus per Alembicum tincturam ipſam ſeparatã a corpore.

Pro-

Proximum igitur regimen eſt iuxta Spagyricum proceſſum, vt ſeparatio fiat Spiritus à copore: nimirum vt tinctura elevetur, & per Alembicum tranſeat in recipiens vas. Ita purũ, quod eſt anima, ſeparatur ab impuro, id eſt, corpore. Nam virtus actiua & potentiſſima vis, in Tinctura duntaxat exiſtit. Hoc vt dextrè fiat ſic progredimur.

Coloratas illas ſuperius commemoratas aquas, non in Balneo diſtillamus (vt ſupra) vſq; dum deveniat Aurum in formam mellis, ſed per cineres elevamus, quæ fortiorem ſuſtinent ignitionem. Ita anima Auri, quæ in ſpiritu dicti menſtrui hoſpitatur (vehiculo inquam ſuo proprio) veluti in ventre venti portatur. Aſcendit in caput Alembici, & guttatim decidit in recipiens vas ſub colore rubicundiſſimo. Terram autem Auri in vitri fundo conſpicies, nigram & ſiccam veluti rem mortuam, ſpongioſam item & leuem. Non tamen proijcias has terras quæ ſunt nigræ & ſiccæ, vt ſuadet Philoſophus.

Diſtillatum hoc Menſtruum, & vna cum Eſſentia Auri mixtum, in cucurbita vitrea munda, cum ſuo Alembico ac recipiente, iuncturis optimè ſigillatis collocamus in Balneo tepido. Blando hoc calore diſtillabitur tibi aqua clariſſima. In vitri fundo remanebit tinctura quam

 optas.

optas. Tincturam hanc per vini ſpiritum ſolvimus: ſpiritum ſeparamus alternis vicibus: & in hunc modum colorem illius clarificamus (vt Philoſophi verbis vtar) hoc eſt, ad gradum puritatis ſummæ exaltamus. Hæc eſt vera tinctura Auri à Philoſophis tantopere decantata, quâ nos fruimur, & manavit ab altiſſimo. Hæc tinctura, ſummum in expurgando, renovando, reſtituendo, vniverſi corporis ſanguine myſterium continet (vt in Archidoxis habetur.) Eſt etiam Eſſentia ipſa Auri, ſic dicta, quia tinctura rubea tracta ſeparataq́; fuit à ſuo corpore, vt habetur in libro de Contracturis, vbi Paracelſus diſcrimen ponit, inter Potabile Aurum ſic ſimpliciter dictum, & Eſſentiam Auri, quæ in altiori gradu collocatur, & in longè minori doſi exhibetur.

Altera enim illa Mellea ſubſtantia cuius prius memini, quæ continet in ſe Spiritum ſimul ac Corpus auri, quæ nondum per Alembicum tranſijt, Potabile Aurum nuncupatur, à Philoſopho, eo quòd redigitur in ſubſtantiam quæ bibi poteſt, vna cum alijs ſpiritibus & liquoribus. Nullam igitur nobis impoſturæ notam inurere debetis (ô viri laureati) ſi eodem nos vtamur titulo, qui vtramq; poſſidemus: primam ſcilicet ſolutionem Auri in mellis formam redactam,

dactam,ſolubilem in quocunque liquore velati mel ipſum, & revera potabilem, vti ſolutum Mel; atque Tincturam, Animam, ſiue Eſſentiam ipſam Auri ſeparatam à ſuo Corpore,atque in altiori præparationis gradu exiſtentem, & Potabilem etiam.

Obiectio.

Sed inſtant plurimi, qui fidenter affirmant Potabile Aurum nullum eſſe aut nuncupari debere,niſi poſt completum Elixir, ſiue lapidem Philoſophorum, in quo eſt materia ſanitatis ac divitiarum ſimul. Vtrunque enim ex eodem fonte fluit. Et cum Cryſopæiam ſiue Argentopæiam non agnoſcant prudentiores, altiorisque ingenij homines, de Auro etiam potabili ſententiam dicunt.

Solutio.

De Metallorum quidem Metamorphoſi, ex omnigena Philoſophorum lectione inquirere licebit.Quod Medici eſt ego tracto: reliquum in ſuo valore maneat. Et licet non deſint plurimi qui exiſtiment in Auro ſemen eſſe Auri ad propagationem aptum,

Nam ſimili ſemper frondeſcet virga Metallo. vt cecinit ille.

nos tamen illa ad quæ vocati non ſumus relinquimus,& alijs commendamus, qui otij gratiâ

res

res novas tractant: & dicimus, quòd vna eſt Alchymica intentio ad tranſmutationem, altera ad Medicinam tantùm: vt patet ex diverſis regiminibus, & ſignis demonſtrativis in vtroq; opere apparentibus. Medicus ſuum probè exequitur munus, ſi ponderoſum Auri corpus leve reddat: durum emolliat: ſi indigeſtibile, digeſtioni obedire faciat, & humanis ſpiritibus obtemperans: ſi Metallicam Auri formam exuat, novamq; inducat irreducibilem. Longè aliud requiritur ad proiectionem Metallicam, de quo non eſt hic vlterius diſputandi locus. Nobis ſat ſit docuiſſe, Artem potionis Aureæ conficiendæ veram eſſe & certam: Potionem ſimiliter ipſam ſummam eſſe Medicinam.

CAP. 5.

Petit Author publicum examen fieri veritatis huius Myſterij per oculatos teſtes, aut ſilentium imponit oblatrantibus ſempiternum.

SVbvereor ne hæc quę dixi omnia, tanquàm inanis oſtentationis ludibria condemnaverint ij, qui norunt quàm multi nobilitate, opulentiâ, eruditione, atque acumine conſpicui,

in

in eadem quâ nos Spagyricorum provinciâ per tot annos militarunt, fruſtra tamen & invtiliter deſudarunt, vt ab eventu clarum eſt. Mirum igitur quod ego, non electus vnus, ſed relictus ex omnibus, id mihi pollicear, quod alijs multò melius (quod fateor) vndiq; inſtructis conceſſum non eſt: vnde & imposturæ eximiæ reus eſſe exiſtimor. Quid iam agendum, vt me expediam à tanti criminis ſuſpicione? Scio ego quantis fluctibus me obiecerim. Sed eſto: fluctibus ſuperatis, leviori poſthac vtemur remigio. Quare, vt me ab omni ſuſpicione liberem, nihil mihi magis in votis eſt, quàm vt tres, quatuor, aut plures (quò teſtatior fiat veritas) adverſarij mei huius Myſterij ſpectatores conſtituantur; cum quibus totidem alios iudicio æquè maturo, ingenijs autem paulo mitioribus, adeſſe, reiq; gerendæ intereſſe velim. In quorum conſpectu, niſi quod in me ſuſcepi, nullo fraudis fuco adhibito, effectum dedero, ac Myſterium verbis iam initum re complevero, nullam deprecor infamiam. Quod ſi non impetravero, illud ſaltem opto, & (quod æquum eſt) poſtulo, vt liberior in poſterum veritati fiat tranſitus.

Tu, ſi quid noviſti rectius iſtis,
Candidus imperti; ſi non, his vtere mecũ.

Hæc ſi impoſturam vllam ſapiant, detegant eam eius æmuli, aut in poſterum ſemper conticeſcant. Clam (quod ſcio) indies me petunt criminibus ſuis falſis. Sed non eſt ex omnibus qui me impoſturæ coram redarguit. Indixi bellum apertum: veritas non quærit angulos, nec metuit pœnas. Non ſum ego multum ſolicitus, vt hiſce viris bonis ſatisfaciam, quibus (mehercle) non perſuadebo vnquam, etiamſi perſuaſero. Vobis autem Britanniæ Magnæ inclyta ſoboles, qui nobili ſtirpe nati, verâ nobilitate clari eſtis, vobis (inquam) hæc ſcripta ſint: vobis & ſeritur, & metitur: veſtrâ intereſt hæc noviſſe. Intereſt (inquam) quia veſtra tunc res agitur, paries vbi proximus ardet. In Particularibus inſiſtere nolo. Recordemini tamen mecum (ſi placet) perijſſe hac ætate plurimos, quibus Cathartica propinarunt, ipſo Morbi ſtatu etiamdum in Naturæ ſilentio requieſcente. Interim enim Morbi occultas habent plerunq; generationes atq; inviſibiles: iuxta illud Galeni. Partes licet corporis in ſuperficie conſtitutæ, vna cum affectuum Idea facilè ſenſibus deprehendantur: tamen qui in imo corpore latent affectus, exercitatum ratione virum deſiderant. Sed licet maximè exercitatus ſit Medicus, quãdoq; tamen bonus dormitat Homerus. Indicationes

de locis affectis.

tiones Morborum ſæpenumero diu ſilent, & omnes humani ſenſus obſtupeſcunt;miramurq; ſæpius ex lævibus occaſionibus,tantas ſymptomatum calamitates ſuperveniſſe. Quid igitur agendum Medico ineunte Morbo accerſito, vbi ſenſuum ſubtilitates adhuc deficiunt? Si omninò deſtituatur æger Medicinali levamine, dejicitur ille citò ad triſtitiam & deſperationē. Medicus etiam in opprobrium ducitur & contemptum. Regendus fortaſſe infirmus iuxta præſcriptos veterum Canones, rebus temperatis, & temperamento finitimis, quæ vel non immutant corpus, aut ſi immutant, nociva impreſſio corrigi poſſit facillimè,vt ſuadet Arnaldus de Villa nova. Sed nec hoc tutum erit conſilium ſemper. Venenoſi Morbi ſæpiſſimè infeſtant: & populariter debacchante Peſte licebit cernere, non infimam ſolummodò plebeculā, ſed illuſtres familias Peſte contaminatas, primarioſq; Cives divitijs affluentes,Peſtilentiæ vis adeò cita eſt, & occaſio præceps, vt nullam omnino admittat moram. Præcipuum fit igitur in Medico qui ægrotum curat,vt Cor bene defendat; poſtea Morbum ſtrenuè aggrediatur.

Variolæ ſimiliter, Morbilli, & huiuſmodi omnis interna lues, protinus protrudenda eſt

ad exteriora,rebus ad id appropriatis,ve venenum Cor ipſum petat,& ſubitò interimat. Omnis autem purgativa facultas, venenum ad interiora trahit, & amicam ebullitionem (quæ fit quandoque Naturæ ſolo impetu vigoreq; ſtrenuo)impedit ac retardat, vnde retro fluit infeſtans virus. Triſte fatum decumbenti,vbi ſic delinquitur. Tua igitur iam res agitur quiſquis ſis: venenoſi enim morbi vbique graſſantur, etiam in ipſa Aula Regia; nec hiſce Remedijs obtemperant latitantes illi Morbi: Intenditur potius eorum virus. Quantò ſatius ac tutius conſuluit nobis in his Sever. Dana, vbi(inquã) ingruentis Morbi iudicium fuerit adeò anceps. Si occultas (inquit ille) Morborum provincias accedere velimus,internas & conſtantes rerum proprietates ſcrutemur, quales ſunt in ſupremis illis corporibus: Auro, Argento, Gemmis, Margaritis, Corallis: hiſce comitibus,ducibus ac nuncijs, occultas Morborum radices inveniemus, & inventas placidè auferemus. Tutum eſt conſilium:acquieſcite in hoc,vt benè ſit cum ægrotis veſtris. Sed diſplicent hi conatus,requiruntur labores, vigiliæ,ac ſumptus. Redibit tamen vobis ſemper cum fœnore & labor & ſumptus. Novas autem curationum Ideas in Medicinam introducere conſentaneũ

eſſe

eſſe non iudicatis. At hæc diſciplina antiquiſſima eſt longeq́; veriſſima. Ab ipſo Hermete Triſmegiſta, proximè poſt deluuium originem duxit. Hæc eſt illa vera Medicina quam Dei eloquia laudatam volunt: non autem culinaria altera ars quam plebecula admiratur, quæ tamen nec laborioſa eſt, nec profundè quæſita:

Auriferos (autem) inter riuos Neptunia Thetis
Ducit læta choros, vitreiſque exultat in vndis.

latenter enim quieſcit in Auro præcipuus Naturæ theſaurus: hunc eruere nos conamur veluti ex imis terræ penetralibus, ad perpetranda miraculoſa in ſanatione Morborum: quem adepti, eccum Medicinam quæ occultos morbos prorūpere cogit, manifeſtos extirpat. Apta ſunt hæc arma & congrua ad quamcunq́; militiam: tuta, iucunda, & ſummarum virium.

CAP. 6.

Quod Aurum Potabile vniuerſalis Medicina dici mereatur.

EST quædam vniuerſalis curandi ratio apud Philoſophos, quæ maximè vniuerſalis & ſuprema nuncupatur. Materia huius operis gradus excellentioris eſt, quàm aliorum omnium Arcanorum: quorum quidem virtutes, vires, & proprietates continere dicitur omnes & præcellere. An hæc Medicina parari poſſit, in controuerſiam vocatur quæſtio. Optanda eſſet vniuerſalis illa, ſed paucis conceſſa fuit. Eam nos in valore ſuo relinquimus. Alia ſunt intermedia Arcana, vniuerſalia tamen Remedia, ſed ſubalterna. Hæc valdè appropinquant ad proprietates & conditiones vniuerſalium Curationum, & æmulantur ipſas. Capitales illi Morbi, quorum Monarchia inexpugnabilis cenſetur à plurimis, hiſce remedijs ſæpiſſime obtemperant. Huius ordinis Arcana quæ ex Auro prolicita fuerint, ex teſtimonio omnium Philoſophorum pretioſiſſima ſunt & ſummarum viriũ, ſi Spagyricâ Arte ritè pręparentur. Eſſentia Auri quæ potabilis eſt in omni liquore,

re, ex diſciplina *Ray. Lullij*, confert vnicuiq; pro quacunq; infirmitate, vt habetur in libro ſuo de conſeruatione vitæ humanæ, & in libro Mercuriorum, & libello Elucidarij. Et valet ad omnem humanam infirmitatem, vt apparet in libro de Medicina ſecretiſſima. Huic ſententiæ aſtipulantur alij etiam Philoſophi. Adæquat (inquiunt) humores inæquatos: Vitales omnes ſpiritus mirificè roborat: & infinitis alijs dotibus ornatur Aurum, quæ in particulari Medicina non cernuntur vnquam. Illa erroris plena eſt: altera omninò ſecura. In Particulari ſanatione fructus ſolummodò tolluntur: Symptomata, Paroxiſmi, dolores mitigantur: excrementorum evacuationes inſtituuntur (vnde debilitatur natura vt plurimum, idcircò corroborationes adiunguntur) ſed fixioris Morbi radices vix extirpantur vnquam. Seminales Morborum tincturæ reſidiuę fiunt, & novos per intervalla cruciatus excitant. Particularis tamen ſanatio cum vniuerſali Medicina adiuta, vniuerſalis curationis officio ſæpè fungitur, impuritatum radices conſumendo, & natiuam virtutem confortando.

Vniuerſalis autem ac perfecta ſanatio illa dicitur, vbi operationes non ſunt evacuationes illæ vſitatę & excrementitiæ, quaſi Crapulâ laboraret,

boraret, copioſiores fortaſſe quàm vires facilè ferunt: ſed vbi illa abſolvuntur quæ deſiderantur, eiectiones ſpontaneæ & humanæ naturæ conſentaneæ, per ſedes, per vrinam, per ſudorem, per inſenſibilem tranſpirationem: quæ quidem omnia perficiuntur cum vna eademq; Medicina, reſoluendo, conſumendo, diſſipando impuritates morboſas, & corroborando, conſolidando, cuſtodiendo innatum Microcoſmi vigorem. Iſtiuſmodi curationes omnes, quæ roboratione, ſedatione, & mitigatione abſolvuntur, tutiſſimæ ſunt, præſtantiſſimæ, & altiſſimæ. Tales omninò exercentur operationes in poculēto Auro, cuius ſpiritualis vis à corporea mole libera, altius penetrat, lociſq; diſtantibus facilè actiones imprimit, collapſas ſpirituum vires refocillat, corroboratq; innatum robur aduerſus internum hoſtem quemcunq; demum Morbum. Meritò igitur inter vniuerſales Medicinas annumeratur.

CAP. 7.

De multiplici vſu ac viribus noſtri Potabilis Auri.

HÆc de Potabili Auro Medicinali tantùm (non illo tranſmutatorio) à Philoſophis

phis decantata ſunt. Noſtrum autem Magiſterium ex Auro de quo iam habetur quæſtio, quantas & quales ſuſtineat vires, in profligandis Morbis, & atrocioribus affectibus contemperandis, probatione non indiget vlteriori, quàm oculari experimento & quotidiano. Non deſunt vbiq; locupletiſſimi teſtes, in Aula Regia; in Ciuitate hac celeberrima; deniq; per vniverſam Britanniæ noſtræ Inſulam.

Dirum illud vomitionis malum, vbi omnia ingeſta reijciuntur crebrò, tàm alimenta, quam Medicamenta cum aſſiduo cruciatu ac tortura totius corporis (lugendum ſpectaculum) Indomitum inquam atq; inexpugnabile hoc malum, portiuncula minima potionis noſtræ Aureæ compeſcit ilicò. Latitantem enim intus quemcunq; hoſtem ſemper domat, & mitigat ferociàm eius, eumq; temperat ex temperata ſua natura. Nunquam non victor evaſit Eſſentia iſta. Vomitum compeſcit.

Vt vomitum, ita & alui fluxum nimium ſiſtit: non conſtipando ventrem vt moris eſt, quod novum ſæpenumerò faceſſat negotium, vnde etiam poſterius malum priori peius quãdoq; evadit: ſed confortando collapſas membrorum ac ſpirituum vires, aut redundantium humorum acredinem ac ferociam nimiam Dyſenteriis medetur.

manſuefaciens. Ita tamen immoderatum fluxum reſtringit, vt non deſit debita ac quotidiana excretio, naturæ noſtræ conſentanea.

Vrinam retectam ſolvit, & nimiam ſiſtit.

Vrinæ ſuccurrit difficultati: eiuſq; ſtillicidio ex acredine confluentium vrinarum, aut propter infeſtos humores de corpore emanantes.

In Peſte correptis.

In Epidemicis & Peſte correptis Catholicon eſt Remedium, ſi tempeſtiuè ſumatur. Graſſante nuper Peſte in hac Ciuitate, teſtimonia apparebant ſatis ampla.

In Ardenti febre.

In ardenti febre, & acutis huiuſmodi Morbis, vbi ſpiritus incendio flagrant, hæc Medicina dicto citius (quod aiunt) vaſorum Naturæ orificia obſtructa deoppilat, ſpiritus liberat in refrigerium Cordis iam efferveſcentis, madidumq; paulatiuè inducit ſudorem ſanitatis prænuncium.

In Paralyſi.

Reſoluta rigore membra ita vt motum & ſenſum amiſerint, quandoq; etiam loquelam ipſam, reſtituta ſunt ſolo potabili hoc Auro, ex eo quod blandum (vti aſſolet) promouebat citò ſudorem.

Non ſoporiferum eſt aut ſtupefactivum: attamen poſt vigilias, conciliare ſolet ſomnum quietum ac profundum, maximè in viribus longâ ægritudine deiectis, in tabidis, in parturientibus ad ſummam debilitatem proſtratis,

ab-

abortum patientibus, & prægnantibus infirmis: non autem opiaticâ vllâ vi, ſed proprietate confortativâ, omnes paſſiones doloreſq; ſuaviter ſedans, calores extinguens, turbatos ſpiritus & abiectos ſuo delinimento refocillans: ſedat etiam dyſcraſiam febrilem.

Quid excellentius in tota Medicina? quid optabilius, quam blandum in hunc modum conciliare ſomnum, abſq; omni incommodo? Sternit enim viam rectâ ad ſalutem. Ingrati ſunt erga Deum atq; homines, qui Dei hæc Magnalia ſepulta velint.

Alias quaſcunque Medicinales eius vires lubens prætereo: longum eſſet iter ad omnia; Summa ſequor. Non tamen pigebit huc attexere teſtimonia quædam honorifica in confirmationem eorum quæ ſuperius ſunt poſita. Nuda noſtra aſſertio, vix (fortaſſe) merebitur fidem. Hæc ego ex vernaculo ſermone vti decuit tranſtuli: litera ſcripta apud me manet.

CVm eſſem apud venerabilem Antiſtitem, mihiq; plurimis nominibus colendum, Epiſcopum VVintonienſem; poſt varios hinc indè collatos ſermones, tandem de Auro tuo potabili ſententiam meam poſtulabat. Reſpondi, Aurum potabile inter omnia quidem Medicamenta facilè primas tenere, ſi debitè præparatum ritè adminiſtretur. Huiuſmodi autem illud tuum eſſe; octo his vltimò elapſis diebus certo experimento deprehendi. Quatuor enim ſunt anni ex quo nurus mea cum magno intuentium ſtupore, continuis ferè Epilepſiæ ab vtero paroxiſmis, & formidoloſis convulſionibus correpta fuit. Adeò vt ad eam Stomachi debilitatem adducta fuerit, vt nec cibum, nec liquida, nec Medicinas, abſque vomitione & animi deliquio ſumere poſſet, quamvis Galeno-Chymicas Medicinas permultas hauſerit, à Doctore Chanello, viro in vtroq; genere erudito præparatas. Hæc ego gravia Symptomata præſens intuitus, coram reverendo Præſule vices illius multum lugebam, negaviq; quicquam ei profuturum, niſi fortè aurum potabile præberetur. Hic ille, pro ſolita ſua miſericordia & charitate, infit ad manum illi eſſe de tuo, & quidem ſi illi porrigerem, mihi libentiſſimè

præ-

præſtare velle. Accepi conditionem, ſtatimq; poſt reditum meum qui fuit die Dominico vltimo, illam reperi decumbentem, oculis in caput retractis, manibus retrò contortis, thorace admodum elevato, in corpore autem ſtrepitus audiebatur, tanquam ſonitus aquarum multarum & flatuum. Aurum potabile exhibui, atque intra ſemihorulæ ſpatium, omnia illa gravia ſymptomata evanuerunt, quæ quidem à primâ ſyncope ad horas 24. nunquam antea ceſſaverant, & erant fermè continuæ. Ab inde carnes edit, quas quidem in menſem antea non guſtaverat: eaſque retinuit, quę paulò ante ne potum quidem continuerit: eo vſque revaluit. Et ſi poſſim efficere vt ſoluta ſit, vt peccantes humores præcipitet, non dubito quin præter omniũ opinionem convaleſcat. Quod ſi fiat, Auro tuo potabili acceptum feram, vt Medicinæ præſtantiſſimæ & legitimè præparatæ. Nec non poſſum te, vti virum digniſſimum colere, deq; patria optimè meritum, qui tantam hanc Medicinam in lucem attuleris. Quocirca noli putare (reverende Doctor) me Auro tuo potabili detraxiſſe quicquam, ſed illud potius de hoc tanto bono impenſius laudaviſſe: cuius quidem facti mei teſtes habeo & frequentes & vberri-

 mos,

mos, & in his (certo ſcio) principem Epiſcopum Wintonienſem. Vale.

Tui ſtudioſiſſimus Tho. Leuknerus
Medicinæ Doctor.

GRaſſatur hic inter nos (egregie Doctor) Morbus quidam novius ortus, qui Caput, Stomachum, & oſſa totius corporis ita afficit, vt alios in Phreneſim, alios etiam in Maniam adigat. Nõnullis in domo patris mei hoc Morbo correptis, Aurum tuum potabile propinavi: quo quidem & citò & indubitò liberantur. Si quidem Morbus invaluerit, paulò tardius reſtituit. Si ſtatim poſt acceſſũ Morbi ſumatur, vim eius ita retundit, vt graviora ſymptomata non ſẽtiant. Vtcunq; ſe Morbus habet, Medicina tamen tertiò aut quartò hauſta, illum profligat. Hiſce experimentis penum omnem exhauſi. Peto igitur à te vt penuriam meam reſartias. Curſori iſto vncias trade quatuor, in quas ab illo accipies ſolidos viginti.

Vale, Barkhamſteed.
13. Auguſt. 1609.
Tuus fidelis H. Cary.

Poſt

POſt tuum nuper à me diſceſſum, pauperem quendam è villa noſtra ſolo auro tuo potabili reſtitui, qui diè Solis vltimò in aurorâ ſubitâ Paralyſi mutus remanſerat per totum illum diem. Sub noctem autem, & ſenſus omnis, & motus tibias eius vſq; ad genua deſeruerat. Vtinam ita cum mea filiola operetur, vt ſaluam identidem & valentem reſtituat. Vale.

August. 31. 1609.

Tui amantiſsimus H. Cary.

SErvavi apud me, vti pretioſum aliquem theſaurum, aquam illam quam Aurum potabile nominas, quam termino Trinitatis à te acceperam. Servavi (inquam) donec coactus eam neceſſitatibus amicorum condonavi. Erant enim hic duæ nobiles Dominæ adhuc à partu languidæ decumbentes: quarum vna in Cauſonem inciderat: ambabus dubia ſalus; erant etiam prorſus inſomnes. Hauſto autem tuo liquore aureo, & ſomnum, & ſolitas corporum vires, & animorum lætitiam recuperaverunt. Et cùm tantas eius vires deprehenderim, nollem eo planè deſtitui. Peto igitur vt vncias mihi duas illius ipſiſſimi liquoris tranſmittas, Nuncius iſte pecunias numerabit. Et cum proximè Lon-

Londinum acceſſero, & te videbo, & tibi de Medicamento hoc, gratias, vt meritus es, agam. Kirbiæ, Decemb. 10. 1609.

Tui amantiſſimus
Walterus Haſtings.

DIci vix poteſt (reuerende Dr. Antoni) quantâ animi lætitiâ perfuſus ſum, quòd tàm fœliciter Auro tuo potabili Comitiſſa Dorceſtriæ vſa ſit. Eoq; magis lætor, quòd vxoris meæ ſuaſu illud aſſumpſerit. Hac ipſà quâ ſcribo aurorà digniſſimo Comiti Marito eius in Aula Regia fiebam obvius. Hic mihi retulit quàm mirabiliter, quàm celeriter aqua illa Dominę ſuę vires labefactatas reparaſſet, adeò languenti antea & inſomni, magnaſq; tuo nomine vxori meę gratias habuit, quod te adduxerat. Hoc ego arripui, & indicavi quanta anteà pręſtiteras eo ſolo liquore in vxoris meę ſanatione, illâ admodum inſolenti quidem, & de qua te plurimùm amem. Dixi quos angores perpeſſa eſt: dixi quanta vitalium ſpirituum conſternatione percuſſà: dixi quàm fuit vicina morti, è cuius faucibus ita erepta eſt, vt cum aquam tuam ter guſtaſſet, & quies, & cibi appetentia, & cætera ſigna ſint conſequuta ſalutis: quam etiam infra quinq; aut ſex dies integram

& il-

& illæſam recuperavit. Huic autem tanto tuo beneficio id reddam quod habeo, ſummum, nempe vt illud præluſtribus meis amicis prædicem, qui tuâ operâ impoſterum vſuri, maiora tuis ſtudijs præmia repĕdant, quam meæ fortunæ tenuitas patietur. Rogo te vt huic tabellario vncias quatuor firmiter clauſas ad me des: has rus mittam. Si eo ſucceſſu quo priorem meam copiam in vrbe diſtribui, nonnullas(certò ſcio) gratias merebor. Nulli enim(audeo dicere)nulli adhuc medicamentum illud impertivi, cui mirificiſſimè opem & ſalutem non attulerit. Nominabo tantùm duos: filium meum & malo & Medicamentis tabeſcentem,& dilectum fratrem Tho. Lewknerum. Perplures ſilebo, & famulos meos& vicinos. Vale. Ianuarij. 7. 1609.

Tibi verè amicus
Lodovicus Lewknerus.

Recapitulatio opuſculi in ſumma abbreviata.

VT huic tractatulo imponam finem, præmiſſa quæcunq; ſunt, in veritatis Philoſophicæ indubitatæ atteſtationem ſcripta ſint. Manualis experientia quæ mihi ab Altiſſimo conceſſa eſt, & comprobauit ſæpius, & palam (vbi ad id vocatus fuero) confirmabit hæc omnia. Non ego alicuius iudicium exhorreſco. Si quis ambiguus hæſitet probe confirmabitur, niſi malitioſè contentioſus fuerit. Ne ſit igitur Authoris fides ſuſpecta, niſi prius euictus fuerit Author, qui ſitibundus cineritium expectat & examen publicum. Ego in quæſtione huius veritatis cognoſcendæ de orationis ornatu non fui admodum ſolicitus. Tenui ego (vti potui) meâ Mineruâ, quæ huic inſtituto inſeruire mihi viſa ſunt, complevi breuiter. Veritas nudam ſe geſtiens verborum illecebris nullatenus indiget. Quæ cecini vera ſunt, & apertas fores cerno ad altiora Arcana.

FINIS.